

สหภาพแอฟริกา (African Union-AU)

เว็บไซต์ <http://www.au.int>

ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ กรุงอาดดิสอาบาบา เอธิโอเปีย

วันก่อตั้ง 9 ก.ค.2545

ประธานสมัชชาใหญ่ นาย João Manuel Gonçalves Lourenço ประธานาธิบดีแองโกลา
เข้ารับตำแหน่งประธานสมัชชาใหญ่ AU เมื่อ ก.พ.2568

ประธานคณะกรรมการ นาย Mahmoud Ali Youssouf อดีต รมว.กระทรวงต่างประเทศจิบูตี
เข้ารับตำแหน่งประธานคณะกรรมการ AU (เทียบเท่าเลขาธิการ) ตั้งแต่ มี.ค.2568

สมาชิก 55 ประเทศในทวีปแอฟริกา ครอบคลุมพื้นที่รวม 29,922,059 ตร.กม. มีประชากรรวมกันกว่า 1,500 ล้านคน (ข้อมูลของคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ หรือ ECOSOC-UN เมื่อ ก.ค.2567) ประกอบด้วย กลุ่มประเทศแอฟริกากลาง 1) บุรุนดี 2) แคเมอรูน 3) สาธารณรัฐแอฟริกากลาง 4) ชาด 5) สาธารณรัฐคองโก 6) คีร์กีซสถาน หรือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก 7) อีเควทอเรียลกินี 8) กาบอง 9) เซาตูเมและปรินซิปี แอฟริกาตะวันออก 10) คอโมโรส 11) จิบูตี 12) เอริเทรีย 13) เอธิโอเปีย 14) เคนยา 15) มาดากัสการ์ 16) มอริเชียส 17) รวันดา 18) เซเชลส์ 19) โซมาเลีย 20) เซาท์ซูดาน 21) ซูดาน 22) แทนซาเนีย 23) ยูกันดา แอฟริกาเหนือ 24) แอลจีเรีย 25) อียิปต์ 26) ลิเบีย 27) มอริเตเนีย 28) โมร็อกโก 29) สาธารณรัฐซาดราวี 30) ตูนิเซีย แอฟริกาตอนใต้ 31) แองโกลา 32) บอตสวานา 33) เอสวาตินี 34) เลโซโท 35) มาลาวี 36) โมซัมบิก 37) นามิเบีย 38) แอฟริกาใต้ 39) แซมเบีย 40) ซิมบับเว และ แอฟริกาตะวันตก 41) เบนิน 42) บุร์กินาฟาโซ 43) กาบองเวร์ดี หรือ สาธารณรัฐเคปเวร์ดี 44) โกตดิวัวร์ 45) แกมเบีย 46) กานา 47) กินี 48) กินี-บิสเซา 49) ไคเนีย 50) มาลี 51) ไนเจอร์ 52) ไนจีเรีย 53) เซเนกัล 54) เซียร์ราลีโอน และ 55) โตโก

โมร็อกโกเคยถอนตัวจาก AU เมื่อปี 2527 เนื่องจากไม่พอใจที่สมาชิกส่วนใหญ่ของ AU (หรือ OAU ในขณะนั้น) ยอมรับเอกราชสาธารณรัฐประชาธิปไตยซาดราวี (Sahrawi Arab Democratic Republic-SADR) ซึ่งควบคุมดินแดน Western Sahara ที่โมร็อกโกถือว่าเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของตน แต่กลับ

เข้าเป็นสมาชิกอีกครั้งเมื่อ 30 ม.ค.2560 นอกจากนี้ ในห้วงปี 2563-2566 AU ระบุสมาชิกภาพของประเทศสมาชิกที่มีการก่อรัฐประหาร ได้แก่ มาลี (เมื่อ ส.ค.2563 และเมื่อ มิ.ย.2564) กินี (เมื่อ ก.ย.2564) ชูदान (เมื่อ ต.ค.2564) บุร์กินาฟาโซ (เมื่อ ม.ค.2565) ไนเจอร์ (เมื่อ ส.ค.2566) และกาบอง (เมื่อ ส.ค.2566)

นอกจากนี้ AU มีผู้สังเกตการณ์ 9 ประเทศ ได้แก่ ตุรกี (เมื่อปี 2548) สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (เมื่อปี 2554) เม็กซิโก (เมื่อปี 2555) เติ ลัตเวีย (เมื่อปี 2555) ปาเลสไตน์ (เมื่อปี 2556) คาซัคสถาน เซอร์เบีย (เมื่อปี 2558) ยูเครน (เมื่อปี 2559) ขณะที่อิสราเอลได้รับสถานะผู้สังเกตการณ์ (เมื่อปี 2564) แต่ถูกระงับสถานะเมื่อ ก.พ.2566 จนถึงปัจจุบัน

ประวัติการก่อตั้ง

สหภาพแอฟริกา (African Union-AU) เป็นองค์การระหว่างประเทศของทวีปแอฟริกา ที่พัฒนาจากองค์การเอกภาพแอฟริกา (Organization of African Unity-OAU) ซึ่งก่อตั้งเมื่อ 25 พ.ค.2506 โดยประมุขของรัฐและผู้นำรัฐบาลของรัฐสมาชิก OAU ร่วมกันออกปฏิญญาเซิร์ต (Sirte Declaration) เมื่อ 9 ก.ย.2542 ให้ก่อตั้ง AU ขึ้นมาแทน OAU เพื่อเร่งกระบวนการหล่อหลอมภายในทวีปแอฟริกาให้มีบทบาทอย่างเหมาะสมทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง จนนำไปสู่การก่อตั้ง AU โดยสมบูรณ์เมื่อ 9 ก.ค.2545

วิสัยทัศน์ การหล่อหลอมรวมกัน ความมั่นคง และสันติภาพในแอฟริกา ที่เกิดจากแรงผลักดันของประชาชน และแสดงให้เห็นเป็นพลังในโลก

วัตถุประสงค์ มาตรา 3 ของตราสารจัดตั้ง (Constitutive Act) ปี 2543 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมปี 2546 ระบุวัตถุประสงค์การก่อตั้ง AU ดังนี้

- เพื่อให้บรรลุความสำเร็จในการสร้างความเป็นเอกภาพและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันระหว่างประเทศและประชาชนในแอฟริกา

- เพื่อปกป้องอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน และเอกราชของประเทศสมาชิก
- เพื่อเพิ่มการบูรณาการด้านการเมือง สังคม และเศรษฐกิจภายในทวีปแอฟริกา
- เพื่อส่งเสริมและปกป้องผลประโยชน์ร่วมกันของทวีปและประชาชนในทวีปแอฟริกา
- เพื่อกระตุ้นความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยคำนึงถึงกฎบัตรสหประชาชาติและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

- เพื่อส่งเสริมสันติภาพ ความมั่นคง และเสถียรภาพภายในทวีปแอฟริกา
- เพื่อส่งเสริมหลักการและสถาบันประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชน และการบริหารจัดการที่ดีในภาครัฐ

จัดการที่ดีในภาครัฐ

- เพื่อส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมืองตามกฎหมายบัตรแอฟริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมือง และอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับด้านสิทธิมนุษยชน

- เพื่อสร้างเงื่อนไขที่จำเป็นให้สามารถมีบทบาทเหมาะสมในเศรษฐกิจโลกและการเจรจา

ระหว่างประเทศ

- เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงการรวมตัวกันด้านเศรษฐกิจภายในทวีปแอฟริกา

- เพื่อส่งเสริมความร่วมมือกันในทุกด้านที่จะช่วยยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนแอฟริกา

- เพื่อประสานและให้เกิดความสอดคล้องกันนโยบายที่มีอยู่ของประชาคมเศรษฐกิจในภูมิภาค ให้บรรลุเป้าหมายของสหภาพอย่างค่อยเป็นค่อยไป
- เพื่อสร้างความก้าวหน้าในแอฟริกาด้วยการส่งเสริมการวิจัยในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- เพื่อทำงานร่วมกับหุ้นส่วนระหว่างประเทศเพื่อกำจัดโรคที่ป้องกันได้และส่งเสริมสุขภาพที่ดีในทวีปแอฟริกา
- เพื่อรับประกันการมีส่วนร่วมตัดสินใจของสตรีแอฟริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- เพื่อพัฒนาและส่งเสริมนโยบายร่วมด้านการค้า การป้องกันประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อให้แน่ใจว่าทวีปแอฟริกาได้รับการป้องกันและเสริมสร้างอำนาจในการเจรจา
- เชิญชวนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของชาวแอฟริกันในต่างแดนซึ่งถือเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการสร้าง AU

การจัดองค์กร

1. สมัชชาใหญ่ (Assembly of the Union) เป็นองค์กรสูงสุดของ AU ประกอบด้วย ประมุขแห่งรัฐ หรือผู้นำรัฐบาล หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากสมาชิกทุกประเทศ มีหน้าที่กำหนดนโยบายและความสำคัญเร่งด่วนของโครงการประจำปีของ AU ติดตามและเร่งรัดโครงการทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ มอบหมายนโยบายแก่สภามบริหาร (Executive Council) มีอำนาจแทรกแซงกิจการภายในและคว่ำบาตรรัฐสมาชิกในสถานการณ์ไม่ปกติ เพื่อรักษาเสถียรภาพและความมั่นคง แต่งตั้งประธานและรองประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแอฟริกา (African Union Commission-AUC) แต่งตั้งผู้พิพากษาศาลยุติธรรมของ AU อนุมัติงบประมาณของ AU และพิจารณาคำร้องขอเข้าเป็นสมาชิกใหม่ สมัชชาใหญ่ AU จัดประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ในสมัยประชุมสามัญ และประชุมสมัยวิสามัญตามคำร้องขอของรัฐสมาชิกเมื่อได้รับการอนุมัติจากเสียงข้างมาก 2 ใน 3 ของรัฐสมาชิก ประธานสมัชชาใหญ่ AU คนปัจจุบันคือ ประธานาธิบดี João Manuel Gonçalves Lourenço ของแองโกลา (อายุ 72 ปี/ปี 2569) เข้ารับตำแหน่งเมื่อ ก.พ.2568 และจะครบวาระใน ก.พ.2569

2. สภามบริหาร (Executive Council) ประกอบด้วย รว.กระทรวงการต่างประเทศหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลของสมาชิกทุกประเทศ ปฏิบัติภารกิจและทำงานสนับสนุนสมัชชาใหญ่ ซึ่งรัฐสมาชิกทั้งหมดต้องร่วมอยู่ในสภามบริหาร โดยมีหน้าที่สำคัญคือ ประสานงาน ตัดสินใจ และกำหนดนโยบายที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันในด้านการค้าต่างประเทศ พลังงาน อุตสาหกรรม ทรัพยากรแร่ อาหาร การเกษตร ปศุสัตว์ ป่าไม้ ทรัพยากรน้ำและการชลประทาน การปกป้องสิ่งแวดล้อม การดำเนินการด้านมนุษยธรรม การตอบสนองต่อภัยพิบัติและการบรรเทาทุกข์ การขนส่งและการสื่อสาร การประกันภัย การศึกษา วัฒนธรรม สุขภาพ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สัญชาติ ถิ่นที่อยู่ การย้ายถิ่นฐาน และความมั่นคงทางสังคม สภามบริหารจัดประชุมสมัยสามัญปีละ 2 ครั้ง และจัดประชุมสมัยพิเศษตามคำขอของรัฐสมาชิกเมื่อได้รับการอนุมัติจากเสียงข้างมาก 2 ใน 3 ของรัฐสมาชิก

3. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแอฟริกา (African Union Commission-AUC) เป็นสำนักเลขาธิการของ AU โดยสมัชชาใหญ่ AU มีมติปรับโครงสร้างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน AU ครั้งล่าสุดเมื่อปี 2561 กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน AU ประกอบด้วย สมาชิก 8 คน ได้แก่ ประธานคณะกรรมการ 1 คน รองประธาน 1 คน และกรรมการ 6 คน ทำหน้าที่เป็นผู้แทน AU ในการปกป้องผลประโยชน์ภายใต้แนวทางของสมัชชาใหญ่และ

สภการบริหาร ริเริ่มข้อเสนอต่อหน่วยงานต่าง ๆ ใน AU เพื่อใช้ตัดสินใจ สนับสนุนด้านการปฏิบัติแก่หน่วยงานใน AU สนับสนุนรัฐสมาชิกให้ดำเนินการตามโครงการของ AU ประสานงานเพื่อออกแถลงการณ์ร่วมกันและประสานแนวปฏิบัติของรัฐสมาชิกกับการเจรจาระหว่างประเทศต่าง ๆ บริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรของ AU และเป็นผู้ปฏิบัติในฐานะตัวแทนสมาชิกใหญ่และสภการบริหาร ประธานคณะกรรมการธิการ AU คนปัจจุบันคือ นาย Mahmoud Ali Youssouf อดีต รมว.กระทรวงต่างประเทศจิบูตี (อายุ 61 ปี/ปี 2569) ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ มี.ค.2568 และรองประธาน คือ นาง Selma Malika Haddadi นักการทูตและนักกฎหมายชาวแอลจีเรีย (อายุ 49 ปี/ปี 2569) ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ มี.ค.2568

กรรมการธิการ 6 ด้าน ซึ่งสภการบริหาร AU เป็นผู้เลือกและเสนอให้สมาชิกใหญ่เป็นผู้แต่งตั้ง ได้แก่ 1) ด้านเกษตรกรรม การพัฒนาชนบท การพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน (Blue Economy) และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน 2) การพัฒนาเศรษฐกิจการค้า อุตสาหกรรม และเหมืองแร่ 3) การศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม 4) ด้านโครงสร้างพื้นฐานและพลังงาน 5) ด้านกิจการการเมือง สันติภาพ และความมั่นคง และ 6) ด้านสาธารณสุข กิจกรรมมนุษยธรรม และการพัฒนาสังคม ทั้งนี้ กรรมการธิการมีวาระ 4 ปี และดำรงตำแหน่งได้ 1 สมัย มีหน้าที่สนับสนุนประธาน AU ในการตัดสินใจกำหนดนโยบายและโครงการต่าง ๆ

4. คณะกรรมการผู้แทนถาวร (Permanent Representatives Committee-PRC) ประกอบด้วยผู้แทนถาวรของสมาชิกทุกประเทศ เป็นที่ปรึกษา จัดเตรียมการประชุม จัดทำข้อเสนอแนะในประเด็นที่เป็นผลประโยชน์ของรัฐสมาชิกให้สภการบริหาร อำนวยความสะดวกในการประสานงานระหว่างคณะกรรมการธิการกับรัฐสมาชิก พิจารณาโครงการและงบประมาณของ AU และการบริหารจัดการในคณะกรรมการธิการ พิจารณารายงานการเงินของคณะกรรมการธิการและจัดทำข้อเสนอแนะต่อสภการบริหาร ทั้งนี้ PRC-AU จัดประชุมที่สำนักงานใหญ่ AU เดือนละ 2 ครั้ง และจัดประชุมสมัยสามัญปีละ 2 ครั้ง และอาจจัดประชุมสมัยพิเศษ โดยองค์ประชุมต้องมีสมาชิกอย่างน้อย 2 ใน 3 ของรัฐสมาชิกทั้งหมด

5. คณะมนตรีสันติภาพและความมั่นคง (Peace and Security Council-PSC) จัดตั้งขึ้นตามผลการประชุมสุดยอด Lusaka แซมเบีย เมื่อ ก.ค.2544 และพิธีสารการตั้ง PSC ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อ 26 ธ.ค.2546 มีภารกิจป้องกัน จัดการ และแก้ไขความขัดแย้ง เพื่อส่งเสริมสันติภาพ ความมั่นคง และเสถียรภาพในแอฟริการวมถึงการแทรกแซงรัฐสมาชิกในสถานการณ์ไม่ปกติ เช่น สงครามฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ทั้งนี้ PSC-AU มีสมาชิก 15 คน โดยสภการบริหารเลือกและเสนอเข้าสู่อำนาจการประชุมสมัชชาใหญ่ กำหนดสัดส่วนให้แอฟริกากลาง 3 ที่นั่ง แอฟริกาตะวันออก 3 ที่นั่ง แอฟริกาเหนือ 2 ที่นั่ง แอฟริกาตอนใต้ 3 ที่นั่ง และแอฟริกาตะวันตก 4 ที่นั่ง ทั้งนี้ สมาชิก PSC-AU 5 คน มีวาระดำรงตำแหน่ง 3 ปี และสมาชิก 10 คน จะมีวาระดำรงตำแหน่ง 2 ปี

6. สภาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (Economic, Social and Culture Council-ECOSOCC) ตั้งขึ้นเมื่อปี 2547 เป็นหน่วยงานที่ปรึกษาของ AU ประกอบด้วย องค์กรภาคประชาสังคม (Civil Society Organisations-CSOs) ซึ่งมีกลุ่มผู้เชี่ยวชาญของรัฐสมาชิก รวมทั้งหมดกว่า 150 องค์กร

7. สถาบันด้านยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน (Judicial and Human Rights Institutions) ได้แก่

- คณะกรรมการธิการแอฟริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและประชาชน (African Commission on Human and Peoples' Rights-ACHPR) สำนักงานอยู่ที่กรุงบันจูล แกมเบีย ตั้งขึ้นเมื่อปี 2530 เพื่อติดตามและตีความกฎบัตรแอฟริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมือง (รู้จักในชื่อ Banjul Charter) เพื่อมุ่งส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในแอฟริกา ปัจจุบันประธาน ACHPR คือ นาย Rémy Ngoy Lumbu ชาวดีอาร์คองโก (อายุ 54 ปี/ปี 2569) ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 15 พ.ย.2565

- ศาลแอฟริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและประชาชน (African Court on Human and

Peoples' Rights -AfCHPR) สำนักงานอยู่ที่กรุงโตโดมา แทนซาเนีย จัดตั้งขึ้นตาม Protocol to the African Charter on Human and Peoples' Rights on the Establishment of an African Court on Human and Peoples' Rights ที่ลงนามเมื่อ ม.ย.2541 โดยมีผลบังคับใช้เมื่อ 25 ม.ค.2547 มีอำนาจพิจารณาไต่สวนคดีและข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการตีความตาม African Charter on Human and Peoples' Rights ตลอดจนพิธีสารจัดตั้งศาล และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน มีองค์คณะผู้พิพากษา 11 คน ปัจจุบันประธาน AfCHPR คือ นาย Modibo Sacko ผู้พิพากษาศาลฎีกาชาวมาลี ดำรงตำแหน่งเมื่อ 2 มิ.ย.2568

- คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิและสวัสดิการเด็กแห่งแอฟริกา (African Committee of Experts on the Rights and Welfare of the Child-ACERWC) สำนักงานอยู่ที่เอธิโอเปีย มีกรรมการรวม 11 คน วาระ 5 ปี

- คณะกรรมการการกฎหมายระหว่างประเทศของ AU (AU Commission on International Law-AUCIL) จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2552 มีคณะกรรมการ 11 คน คัดเลือกโดยสภามบริหาร มีวาระ 5 ปี ส่วนประธาน AUCIL มีวาระ 2 ปี ปัจจุบัน นาย Sebastião Da Silva Isata Pereira ชาวแองโกลา ดำรงตำแหน่งประธาน AUCIL ตั้งแต่ปี ค.ศ.2559

- คณะกรรมการที่ปรึกษา AU ด้านการต่อต้านการทุจริต (AU Advisory Board on Corruption-AUABC) ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2552 สำนักงานใหญ่อยู่ที่แทนซาเนีย มีคณะกรรมการ 11 คน วาระ 2 ปี ปัจจุบัน นาย Kwami Edem Senanu ชาวกานา ดำรงตำแหน่งประธาน AUABC คนที่ 16 ตั้งแต่ มิ.ย.2568

8. คณะกรรมการชำนาญพิเศษทางเทคนิค (Specialized Technical Committees-STCs) ประกอบด้วย รัฐมนตรีหรือคณะเจ้าหน้าที่อาวุโสที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทำหน้าที่จัดเตรียมโครงการเสนอต่อสภามบริหาร การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามที่หน่วยงานต่าง ๆ ของ AU กำหนด โดยมีคณะกรรมการชำนาญพิเศษทางเทคนิคแต่ละด้าน ดังนี้

- Finance, Monetary Affairs, Economic Planning and Integration
- Social Development, Labour and Employment
- Health, Population and Drug Control
- Justice and Legal Affairs
- Youth, Culture and Sports
- Public Service, Local Government, Urban Development and Decentralisation
- Communication and Information Communications Technology
- Defence, Safety and Security
- Agriculture, Rural Development, Water and Environment
- Education, Science and Technology
- Gender and Women's Empowerment
- Migration, Refugees and Internally Displaced Persons (IDPs)
- Transport, Infrastructure, Intercontinental and Interregional Infrastructure, Energy and Tourism

9. สถาบันทางการเงิน (Financial Institutions) มี 3 สถาบัน ได้แก่ 1) ธนาคารกลางแอฟริกา (African Central Bank-ACB) เพื่อสร้างนโยบายร่วมทางการเงินและการสร้างสกุลเงินแอฟริกา (African Currency) เพื่อกระตุ้นการบูรณาการทางเศรษฐกิจในแอฟริกา 2) กองทุนการเงินแอฟริกา (African Monetary Fund-AMF) เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการบูรณาการทางเศรษฐกิจของแอฟริกา การขจัดอุปสรรคทางการค้า

ต่าง ๆ และยกระดับการบูรณาการทางการเงิน และ 3) ธนาคารเพื่อการลงทุนแห่งแอฟริกา (African Investment Bank-AIB) เพื่อสนับสนุนเงินช่วยเหลือการพัฒนาและกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของรัฐสมาชิก รวมถึงเพื่อเร่งให้เกิดการบูรณาการทางเศรษฐกิจในภูมิภาค

บทบาทและประเด็นท้าทายของ AU

AU เป็นองค์การระหว่างประเทศที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง สันติภาพ และการหล่อหลอมรวมกันของทวีปแอฟริกา โดยได้จัดทำแผนปฏิบัติการลากอสเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของแอฟริกา ปี 2523-2543 (Lagos Plan of Action for the Development of Africa 1980-2000) และสนธิสัญญาการตั้งประชาคมเศรษฐกิจแอฟริกา (African Economic Community-AEC) ปี 2534 หรือ Abuja Treaty ซึ่งกำหนดกรอบยุทธศาสตร์เพื่อการเปลี่ยนผ่านด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในอีก 50 ปีข้างหน้า หรือในปี 2606 (African Aspiration for 2063) เพื่อให้เกิดการแบ่งปันความมั่งคั่ง ความเจริญ ความเป็นเอกภาพ และบูรณาการร่วมกันของประชาชนในทวีปแอฟริกา โดยมีแรงบันดาลใจ 7 ประการ ได้แก่

1. ความมั่งคั่งของทวีปแอฟริกาภายใต้เศรษฐกิจที่ขยายตัวและการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. การรวมตัวกันของทวีปแอฟริกาและมีเอกภาพด้านการเมือง
3. ธรรมชาติที่ดี มีประชาธิปไตย เศรษฐกิจที่มีมนุษยชน มีความยุติธรรม และหลักนิติรัฐ
4. สันติภาพและความมั่นคงในทวีปแอฟริกา
5. อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง มีมรดก คุณค่า และจริยธรรมร่วมกัน
6. การพัฒนาแอฟริกาที่มีแรงผลักดันมาจากประชาชน รวมถึงสตรี เยาวชน และเด็ก
7. ทวีปแอฟริกาที่มีเอกภาพแข็งแกร่งและกลายเป็นผู้เล่นที่มีอิทธิพลในโลกและกับหุ้นส่วน

อย่างไรก็ดี การดำเนินยุทธศาสตร์ African Aspiration for 2063 ของ AU เผชิญความท้าทายที่สำคัญ คือ ความไร้เสถียรภาพทางการเมือง ความขัดแย้งทางทหารและสงครามกลางเมืองภายในและระหว่างรัฐสมาชิก และการทุจริตในหลายประเทศ ทำให้ปัจจุบัน AU มีบทบาทโดดเด่นด้านความมั่นคง จากการทำหน้าที่ส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพในทวีปแอฟริกา ผ่านหน่วยงานสำคัญคือ คณะมนตรีสันติภาพและความมั่นคงของ AU (PSC-AU) ที่มีอำนาจตัดสินใจสนับสนุนภารกิจด้านสันติภาพ การออกมาตรการคว่ำบาตรรัฐบาลของรัฐสมาชิกกรณีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลที่ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ และสามารถเริ่มข้อเสนอหรือการปฏิบัติการใด ๆ ที่เหมาะสมเพื่อรับมือกับการเผชิญหน้าทางทหารภายในประเทศสมาชิกที่ส่อเค้าบานปลายเป็นความขัดแย้งในภูมิภาค ซึ่งการตัดสินใจของ PSC-AU มีผลผูกพันกับสมาชิกทุกประเทศ

ทั้งนี้ นับแต่ปี 2547 AU มีบทบาทสำคัญในการแทรกแซงวิกฤตความมั่นคงในหลายประเทศ เช่น ชูดาน คอโมโรส โซมาเลีย เฉพาะอย่างยิ่งการตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพ AU ในภูมิภาคดาร์ฟูร์ของชูดาน ร่วมกับกองกำลังรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในดาร์ฟูร์ (United Nations Mission in Darfur-UNAMID) ตั้งแต่ปี 2550 และยุติภารกิจเมื่อปี 2563 การตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพ AU ในโซมาเลีย (African Union Mission in Somalia-AMISOM) ร่วมกับกองกำลังรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในโซมาเลีย ตั้งแต่ปี 2560 ก่อนจะถ่ายโอนภารกิจให้กองกำลัง AU เพื่อการเปลี่ยนผ่านในโซมาเลีย (African Union Transition Mission in Somalia-ATMIS) โดยมีสหภาพยุโรป (European Union-EU) ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ เมื่อปี 2565

AU จัดการประชุมสุดยอดปีละ 1 ครั้ง ขณะที่การประชุมสุดยอด ครั้งที่ 38 ที่กรุงอาดดิสอาบาบา เอธิโอเปีย ระหว่าง 14-16 ก.พ.2568 ในหัวข้อ “Justice for Africans and People of African Descent Through Reparations” ให้ความสำคัญกับประเด็นเศรษฐกิจในภูมิภาค การพัฒนาอย่างยั่งยืน โครงสร้างพื้นฐาน ความมั่นคง การฟื้นฟูผลกระทบจากการยุคอาณานิคมและการปฏิรูปคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ

(UNSC) ให้มีสมาชิกถาวรจากแอฟริกา นอกจากนี้ ที่ประชุมสุดยอด AU ครั้งนี้ยังได้พิจารณาแต่งตั้งประธานและเลือกตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแอฟริกาชุดใหม่ สำหรับการประชุมสุดยอด AU ครั้งที่ 39 ซึ่งจะจัดขึ้นที่กรุงแอดดิสอาบาบา เอธิโอเปีย ระหว่าง 21-22 ก.พ.2569 โดยจะมุ่งเน้นไปที่ประเด็นนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามเป้าหมายการพัฒนาของสหภาพแอฟริกาและสหประชาชาติ

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ AU

ไทยเริ่มมีความร่วมมือกับ AU โดยแต่งตั้งเอกอัครราชทูต ณ กรุงไคโร อียิปต์ ซึ่งมีเขตอาณาคลุมถึงเอธิโอเปีย (ที่ตั้งสำนักเลขาธิการ AU) เป็นเอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรไทยประจำ AU ทั้งนี้ ไทยมี สอท. ในประเทศสมาชิก AU 7 แห่ง ได้แก่ แอฟริกาใต้ เคนยา ไนจีเรีย เซเนกัล อียิปต์ โมร็อกโก และโมซัมบิก อีกทั้งมีสถานกงสุลกิตติมศักดิ์ไทยในแอฟริกา 16 แห่ง ขณะที่สมาชิก AU 6 ประเทศ มี สอท. ในไทย ได้แก่ อียิปต์ แอฟริกาใต้ เคนยา ไนจีเรีย โมร็อกโก ลิเบีย นอกจากนี้ ยังมีสถานกงสุลกิตติมศักดิ์ของประเทศในแอฟริกาประจำประเทศไทยอีก 24 แห่ง โดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสมาชิก AU ส่วนใหญ่เป็นไปด้วยความราบรื่นและไม่มีความขัดแย้งระหว่างกัน

ความร่วมมือด้านความมั่นคงและการรักษาสันติภาพระหว่างไทยกับ AU ภายใต้สหประชาชาติ (UN) ที่สำคัญคือ การส่งกองร้อยทหารช่างเฉพาะกิจจำนวน 284 นาย พร้อมยุทโธปกรณ์ของไทย เข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพของ UN ในเซาท์ซูดาน (UNMISS) ตั้งแต่ปี 2561 และการส่งกองพันทหารราบของไทยเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพของ UN ในภูมิภาคคาร์ฟูร์ของซูดาน (UNAMID) ตั้งแต่ปี 2552 และถอนกำลังหลังจากมีคำสั่งยุติภารกิจ UNAMID เมื่อ ธ.ค.2563 นอกจากนี้ ด้านสาธารณสุข ไทยเคยบริจาคเวชภัณฑ์ที่ผลิตโดยองค์การเภสัชกรรมไทยให้กับ African Union Mission in Somalia (AMISOM) สำหรับใช้ในโรงพยาบาลกรุงโมกาดิชู เมืองหลวงของโซมาเลีย เมื่อปี 2552

นอกจากนี้ ไทยมีความร่วมมือเพื่อการพัฒนา กับสมาชิก AU 9 ประเทศ (เซเชลส์ เคนยา บุรุนดี โมซัมบิก เซเนกัล เบนิน อียิปต์ โมร็อกโก และเลโซโท) รวม 14 โครงการ โดยยึดหลักการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแก่แอฟริกาตามแนวทางที่ผู้รับมีความเป็นเจ้าของและกำหนดแนวทางการพัฒนาของตนเอง

ด้านการค้าระหว่างไทยกับประเทศในทวีปแอฟริกา เมื่อปี 2567 มีมูลค่ารวม 11,904.26 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (419,640.40 ล้านบาท) ลดลงจากเมื่อปี 2566 ที่มีมูลค่า 12,432.46 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (430,774.79 ล้านบาท) ทั้งนี้ ทวีปแอฟริกาเป็นตลาดส่งออกข้าวสำคัญของไทย โดยมีสมาชิก AU ประมาณ 41 ประเทศ จากทั้งหมด 55 ประเทศ นำเข้าข้าวจากไทย อันดับ 1 คือ แอฟริกาใต้ รองลงมา คือ โมซัมบิก และแคเมอรูน (ข้อมูลเมื่อปี 2566 ของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย) ขณะที่ปี 2567 ไทยส่งออกข้าวไปยังแอฟริกา 3.37 ล้านตัน คิดเป็นสัดส่วน 33.88% ของการส่งออกข้าวไทยทั้งหมด

นอกจากนี้ มีบริษัทชั้นนำของไทยเข้าไปค้าขายและลงทุนในสาขาต่าง ๆ ในสมาชิก AU หลายประเทศ เช่น บริษัท ปตท.สผ. จำกัด (มหาชน) เข้าไปสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในแอลจีเรีย โมซัมบิก และเคนยา บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) เข้าไปทำธุรกิจเลี้ยงไก่ครบวงจรและธุรกิจอาหารสัตว์ในเคนยาและแทนซาเนีย เครือโรงแรมดุสิตธานี ทำธุรกิจโรงแรม Dusit 2 ที่เขต Riverside Park กรุงไนโรบี เคนยา เครือไมเนอร์ ทำธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท 27 แห่งใน 8 ประเทศ บริษัท อิตาเลียน-ไทย ดีเวลลอปเมนต์ จำกัด ลงทุนในธุรกิจก่อสร้างโรงแรมและสนามกอล์ฟในแอฟริกาใต้ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ลงทุนธุรกิจผลิตเม็ดพลาสติกและสินค้ากระป๋องในแอฟริกาใต้ รวมทั้งยังมีกิจการร้านอาหารไทย และธุรกิจร้านนวด/สปาของไทยในอีกหลายประเทศ

สถานการณ์สำคัญที่น่าติดตาม

1) สถานการณ์เศรษฐกิจ AU ที่มีแนวโน้มจะเติบโตจากการเปิดเขตการค้าเสรีแอฟริกา (African Continental Free Trade Area-AfCFTA) โดย AU ตั้งเป้าว่า AfCFTA จะช่วยลดหรือยกเลิกภาษีนำเข้าสินค้า 90% และทำให้มูลค่าการค้าในทวีปแอฟริกาเพิ่มขึ้นเป็น 450,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ภายในปี 2578 และหาก AfCFTA ดำเนินไปตามแผน คาดว่าเศรษฐกิจของทวีปแอฟริกาจะขยายตัวเป็น 29 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ ภายในปี 2593 ปัจจุบันมีประเทศในแอฟริกาลงนามข้อตกลงจัดตั้ง AfCFTA แล้ว 54 ประเทศ จากทั้งหมด 55 ประเทศ (เอริเทรียยังไม่ลงนาม) และมีประเทศที่ให้สัตยาบันแล้ว 43 ประเทศ

2) ความสัมพันธ์ระหว่าง AU กับอิสราเอล ที่มีแนวโน้มจะตึงเครียดขึ้น หลังจาก AU ระบุสถานะผู้สังเกตการณ์ใน AU ของอิสราเอล ตั้งแต่ ก.พ.2566 เนื่องจากไม่พอใจกรณีผู้แทนทางการทูตอิสราเอลกล่าวพาดพิง AU ว่าถูกอิหร่านครอบงำ และกรณีอิสราเอลใช้ปฏิบัติการทางทหารภาคพื้นดินและทางอากาศโจมตีฉนวนกาซาของปาเลสไตน์ โดย AU ออกแถลงการณ์ประณามการโจมตีของอิสราเอลต่อฉนวนกาซา พร้อมทั้งเรียกร้องให้มีการสนับสนุนการสถาปนารัฐปาเลสไตน์ที่มีเอกราชและอธิปไตยโดยสมบูรณ์

3. การเข้าเป็นสมาชิกถาวรในกลุ่ม G20 ของ AU ตามมติที่ประชุมสุดยอด G20 ครั้งที่ 18 เมื่อ 9 ก.ย.2566 ที่อินเดีย ซึ่งประกาศรับ AU เข้าเป็นสมาชิกถาวรรายใหม่ของ G20 และมีการรับรองสถานะสมาชิกอย่างเป็นทางการในที่ประชุมสุดยอด G20 ครั้งที่ 19 ระหว่าง 18-19 พ.ย.2567 ที่บราซิล

นาย João Manuel Gonçalves Lourenço

ตำแหน่ง	ประธานสมัชชาสหภาพแอฟริกา (AU) และประธานาธิบดีแองโกลา
สัญชาติ	แองโกลา
เกิด	5 มี.ค.2497 (อายุ 72 ปี/ปี 2569) ที่เมือง Lobito จังหวัด Benguela ทางตะวันตกของแองโกลา บิดาชื่อนาย Sequeira João Lourenço ประกอบอาชีพบุรุษพยาบาล และมารดาชื่อนาง Josefa Gonçalves Cipriano Lourenço อาชีพช่างเย็บผ้า
สถานภาพทางครอบครัว	สมรสกับนาง Ana Afonso Dias Lourenço นักเศรษฐศาสตร์และอดีต รมว. กระทรวงเศรษฐกิจและการวางแผนแองโกลา มีบุตรร่วมกัน 6 คน
การศึกษา	หลังจากสำเร็จการศึกษาที่ Industrial Institute of Luanda ในกรุงลูอันดา แองโกลา เมื่อปี 2525 นาย Lourenço เข้าศึกษาต่อที่ V. I. Lenin Military-Political Academy ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาด้านการทหารระดับสูงของกองทัพโซเวียตที่กรุงมอสโก อีกทั้งสำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิตสาขาประวัติศาสตร์ในสถาบันเดียวกัน โดยนาย Lourenço มีความเชี่ยวชาญด้านปืนใหญ่หนัก และสื่อสารได้หลายภาษา ได้แก่ ภาษา Umbundu (ภาษาถิ่นในแองโกลา) โปรตุเกส (ภาษาราชการของแองโกลา) อังกฤษ รัสเซีย และสเปน
ประวัติการรับราชการทหารและการดำรงตำแหน่งทางการเมือง	
ปี 2517	- เข้าร่วมการต่อสู้ปลดปล่อยแองโกลาจากการเป็นอาณานิคมของโปรตุเกส
ปี 2526-2529	- ผู้ว่าราชการจังหวัด Moxico
ปี 2529-2532	- ผู้ว่าราชการจังหวัด Benguela
ปี 2532-2533	- หัวหน้าฝ่ายการเมืองของกองทัพปลดปล่อยประชาชนแองโกลา (FAPLA)
ปี 2534-2541	- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรค MPLA
ปี 2557-2560	- รมว.กระทรวงกลาโหม
ปี 2560-ปัจจุบัน	- พรรค MPLA ชนะการเลือกตั้งเมื่อ ส.ค.2560 ส่งผลให้นาย Lourenço ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคนที่ 3 ของแองโกลา

ปี 2568

- ดำรงตำแหน่งประธานสมัชชา AU ตามวาระหมุนเวียน เมื่อ ก.พ.2568 และ
จะครบวาระใน ก.พ.2569

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

- Order of South Africa ของแอฟริกาใต้
- Order of Merit of the Italian Republic ของอิตาลี
- Grand Collar of the Order of Timor-Leste ของติมอร์-เลสเต
- Grand Collar of the Order of Prince Henry ของโปรตุเกส

(พ.ย.2568)